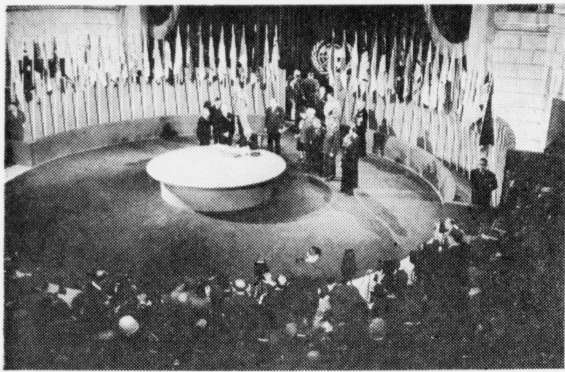




1945. 26. júní, áðrenn atombumban varð kastað yfir Hiroshima, varð ST-sáttmálin undirskrifaður í San Francisco. Tað varð avgjørt, at sáttmálin skuldi taka við tann 24. oktober sama ár. Tað vóru tey sigrandi stórveldini, sum stovnaðu Sameindu Tjóðir. Talið er nú vaksið til 117 lond. Stovningarlandini høvdu oll upplivað tað helviti, sum ein heimsbardagi veruliga er. Í ST-sáttmálan varð skrivað, at limalondini »skuldu liva í friði saman, sum góðir grannar«. 20 ár seinri er hetta sama endamálið, ið strembað verður ímóti.

ST tjúgu ár

við sigrum og tapum — og ein framtíð sum má viðganga at tað kunna vinnast stórpólitisk úrslit uttan fyri ST

FÓLKASAMBANDSINS avloysari — stovnurin, sum kom til verðina undir tí sera kravmikla navni *Sameindu Tjóðirnar* — hevði 24. oktober í ár 20 ár á baki. Tað eru 20 ár við sigrum og tapum, við úrslitum, sum hóast alt ikki fingi »varðandi frið« men tó nyttugar vápnahvildir, sum í Palestina, og við skammiliga miseydnadum royndum, eitt nú í Ungarn.

Suez, Congo, Cypern og nú seinast India og Pakistan eru kreppumráði, har ST hevur gjørt eitt munagott arbeiði fyri at varðveita friðin.

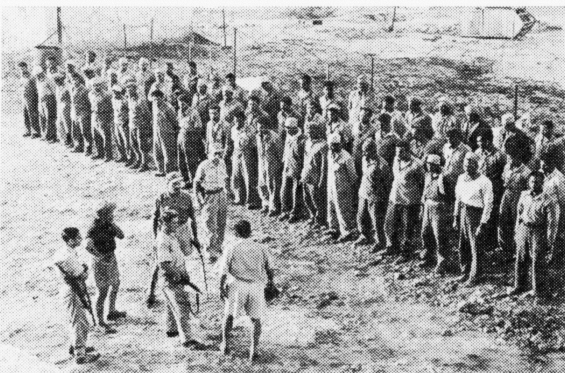
Men ynskidreymarnir um henda heimsstovn eru vorðnir færri. Í dag, 20 ár eftir at ST varð stovnað, er virðismetanin av møguleikum ST's at gera seg galdandi, sera áhugaverdir, vit hava seinast í tí indisk—pakistansku kreppuni sæð, at tá ið Sovjet og USA, eystur og vestur, eru á einum máli um, hvussu fram skal farast, kunna teir gera hetta *uttanfyri* Heimsstovnin, sum síðan letur sitt maskinari til fyri at varðveita friðin í veruleikanum. Í hesum forinum varð talan um tvey lond, sum fordu kríggj hvørt móti øðrum. Cuba-kreppan er iva-leyst besta dømi uppá eina sera vandamikla støðu, ið varð viðgjord og avgreidd uttan at ST hevði nakra nevniðverða ávirkan á gongdina í hesum máli.

Figgjarliga kreppan hjá Heimsfelagnum er annað talandi dømið um veikleikan hjá ST. Undirskotið uppá 100 milj dollars stendur ikki í nakad lutfall til tann týðning, heimsins nú 135 sjálvstöðugu lond áttu at havt fyri ST — Serliga ikki, tá ein hugsar sær, at næstan 90 pst. av virki ST's — alt tað stóra arbeiðið, sum verður gjørt stillisliga og friðarliga t. d. arbeiðið í tilaftur komnu londunum — helt áfram, meðan stórpólitiska maskinariðið varð lagt lamið vegna tað, at menn ikki gjordust samdir um gjaldanina av herliðum ST's.

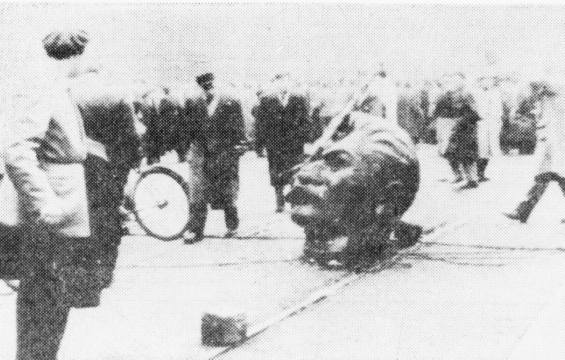
Í nýggja tiggjuáraskeiðinum, sum nú kemur, má ST gera sær greitt, at úrslit er tað sum talar mest, og at tað hevur minni týðning um tey verða vunnin í ella uttan fyri skýskravarán við East River í New York. Ein verulig ássannan av, at nógv hevur broytt seg, síðan Sameindu Tjóðirnar vórðu stovnaðar aftaná stórkriggið, vil bert gera ST betur fort fyri at gera nakad munagott, tá ið svartast sær út. Sjálv um ST í dag hevur 117 limir, har allir hava sama at-kvøðurætt á aðalfundinum, er veruleikin eisini her tann, at nakrir eru meira mentir enn aðrir.

Á so mangan hátt er ST av røttum komið í hugsan okk ara sum eitt grundvallarstöði at byggja á. Hetta skal halda áfram og útyggjast. Tað tólið, sum har er til taks, er í sjálvum sær nakad, sum vit ikki kunna verða fyri uttan.

SEMINGSSTOVNURIN. Skjøtt varð ST í eldinum, sum friðar- og semingsstovnur. Í 1946, tá Sýrialand og Libanon settu somu krav til Fraklands og Onglands, seinri tá Kasmírtrætan tók seg upp, eftir at krónhjálandið India varð bytt sundur og í 1948—49, tá indonesarar gjordu uppreisur móti hálendska hjálandastýrinum. Ein ST-nevnd fekk tá í lag vápnahvild og fekk leysan Suckarno, ið var fastsettur. Myndin sýnir indonesarar, ið fara framvið eini hálendskari herdeild við upprættum hondum, í eystarapartinum á Java, Melang.



ÍSRAEL. — Í november 1947 samtykti ST aðalfundurinn teirra millum við atkvøðum frá eystur-europeisku londunum, at Palestina skuldi sundurbýttast. Hetta forði víð sær stovningina av statinum Ísrael. — 14. mai 1948 varð nýggi staturin stovnaður, og tá bretar dagin eftir søgdu frá sær myndugleikarættin, lógðust 5 arabarastatir á nýstovnaða ríkið frá øllum síðum. Tá stríðið hevði staðið við knappan mánaða, eydnaðist ST at fáa í lag vápnafrið. Tó tað hendi av og á, at bardagar tóku seg upp, men frá 1949 varð vápnafriðar-sáttmáli gjordur við allar partar. Hetta er sáttmálin, sum í dag er galdandi, og ST er enn vaktarmaðurin. Myndin sýnir egyptarar, ið eru avvápnad, teir verða forðir í eina ísraelska fangalegu.



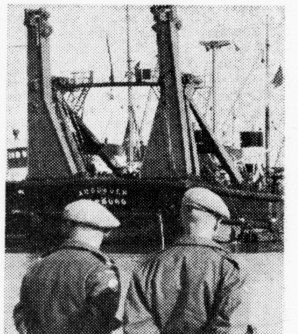
UNGARN. 27. oktober 1965, tá uppreisurin í Ungarn hevði staðið við í 5 samdøgur, kravdu vestanveldini, at trygdarráðið tók málið til viðgerðar. Bæði Sovjetsamveldið og Ungarn (ið framvegis var umboðað av kommunistiska umboðs-manninum) søgdu, at hetta var at blanda seg upp í innaru víðurskifti limalöndanna. Eitt uppskot til samtyktar, 4. november — tá sovjetisku herdeildirnar vóru í ferð við at koma uppreisurin — kravdi, at Sovjetsamveldið beinarvegin tók herdeildir sínar úr landinum, men samtyktin varð av ongum, Sovjet legði niður veto. Aðalfundurinn varð samankallaður og samtykti við stórum meiriluta eina samtykt við nokurlunda sama innihaldi, sum hina fyrru, og samstundis varð heitt á Sovjetsamveldið og Ungarn um at geva ST observatørnum loyvi at fara inn í landið. — Hetta varð notað. Ein5-mannanevnd við fyrrv. danska ministara-nu Álsing Andersen sum formahni, gjordi eina rapport um uppreisurin. ST maktaði ikki at geva ungarnska fólkinum annað enn moralskan stuðul, tí Sovjetsamveldið notaði at gera tað sama, sum teir høvdu kravt av Stórabretlandi og Fraklandi, tá Suez-stríðið stóð við, at taka seg burtur úr landinum. Myndin er frá Buda-Pest. Tann stóra Stalin-standmyndin varð niðurskrædd, og hovdið sagað av — symbolskt fyri uppreisurin.



KOREA. Størsta hernaðarlíga flokjan, ST hevur verið uppi í, er Korea stríðið 1950—53.

25. júní 1950 — tá báðar stórmaktirnar høvdu tikið herdeildir sínar úr landinum og ST royndi at skapa friðarlig víðurskifti í landinum, troðkaðu norður-koreanskar herdeildir seg yvir markið — 38. breiddarstig. Trygdarráðið hjá ST gjordi sama dag av, at hesir skuldu taka herfólkið aftur úr Suður-Korea. Tveir dagar seinri samtykti trygdarráðið, at limalöndini skuldu lata hjálp til Suður-Korea. Fyrst og fremst var tað USA, sum kom Suður-Korea til hjálpar, men eisini aðra staðir frá kom hjálp. T. d. sendi Danmark sjúkraskipið »Jutlandia« til hjálpar. Ikki fyrr enn í 1953 eydnaðist at fáa vápnahvild í lag, eftir at Kína hevði latið Norður-Koreu fáa herhjálp.

Korea er enn sundurbýtt. Stríðið kostaði ST 154.000 særðar ella dripnar.



SUEZ-KREPPAN. Ein mánaða aftaná at bretskir hermenn vóru farnir úr Suez-økinum, varð hon tjóðarnytt av Nasser. Stórabretland og Frakland søgdu frá í trygdarráðnum, at Egyptaland á henda hátt hevði gjørt møguleikan at ferðast fritt eftir kanalin, til einkis. Aðalskrivari Dag Hammarskjöld samráddist við partarnar, men einki kom burtúr. 29. oktober setti Ísrael á Egyptaland við einum álopi yvirum egyptisku Sinai-hálvøynna, motivini vóru, at egyptiskir sabotørar áhaldandi gjordu um seg í sjálvum Ísrael. Aftaná at hava tikið seg fram í 4 dagar á egyptiskum oki, hevði Ísrael so at siga hersett alla Sinai hálvøynna. Eitt bretskt-franskt krav um at ísraelsku herdeildirnar ikki komu heilt fram til kanalin, varð komið á móti, men Egyptaland bað trygdarráðið koma sær til hjálpar. Morgunin eftir gjordu Frakland og Bretland í felag bumbuálop á Egyptaland, landsett herdeildir, og egyptar arar svaraðu aftur við at sokka skip í kanalin. Ikki fyrr enn ST aðalfundurinn samtykti at stovna eina altjóða ST-deild, ið skuldi halda skil á portunum, eydnaðist tað at fáa bardagan steðgaðan — og so við og við vóru herdeildirnar hjá teimum báðum stórveldunum tiknar heim aftur. Somuleiðis var tað ST, ið skipaði fyri ruddingin á Suez-veitini. Á myndini sæst meðan ruddingin fer fram.